

AUDRA TAIKOS KONGRESE

MOLOTOVAS NETENKA SAVITVARDOS — BRITAS LAIKOSI SAVO NUOMONĖS
— VIŠINSKIO GINČAS SU AUSTRALIJOS ATSTOVU.

Paryžius, VIII. 31. Vakarykščiame Taikos Kongreso plenumo posėdyje buvo išklaustas Persijos atstovo nuomonės pareiškimas dėl taikos sutarčių projektų su buv. prieš valstybėmis. Po to Graikijos atstovas pasiūlė Taikos Kongreso plenumui apsvastyti Graikijos-Albanijos teritorinius klausimus ir išspręsti tų dviejų valstybių teritorinius ginčus.

Tada Molotovas pakilo, ir, balso tonu bei įžūliais išsireikimais, ėmė pulti Graikiją, kaltindamas ją tuo, kad ji pasirinkusi Taikos Kongreso plenumą Albanijai apkaltinti. Albanija, pasak Molotovo, yra taikingas ir demokratiškas kraštas, tačiau jis yra nepalaujamai Graikijos provokuojamas, kai tuo tarpu pačioj Graikijoje nė nebandoma laikytis kokių nors, kad ir elementariškiausių demokratinų principų, kur nėra jokios politinės laisvės, kur visi yra prispausti. Jis griežtai pasipriešino šio pasiūlymo svarstymui, nes tam čia nesanti vieta, o, antra vertus, juk Graikijos klausimas bus apsvastytas Saugumo Taryboje.

Molotovo pasiūlymui karštai pritarė Jugoslavijos atstovas.

Anglijos atstovas pareiškė, kad į piktus Molotovo kaltinimus ir užgauliojimus jis nenorį visai atsakyti, tačiau jis manąs, kad Taikos Kongresui, prieš paruošiant taikos sutarčių projektus pravartu būtų panagrinėti šių dviejų valstybių santykius, nes tait gali turėti įtakos į tuos projektus ir dėl to siūlė priimti Graikijos pasiūlymą.

Tuo tarpu Lenkijos atstovas užprotestavo, kad Taikos Kongrese, kuris juk susirinkęs paruošti taikos sutartis, o ne kuriam kitam tikslui, būtų svarstomi nieko bendro neturį su T. Kongreso uždaviniais klausimai.

Min. Byrnes palaikė nuomonę, kad Graikijos-Albanijos teritoriniai klausimai būtų apsvastyti T. Kongreso plenumo posėdyje.

Po to vėl paėmęs žodį min. Molotovas piktai žodžiais ėmė kaltinti Graikijos vidaus politiką, kurią remianti angli kariuomenė ir kaip tik reikėtų tos kariuomenės buvimą Grai-

kioj apsvastyti. Be to, Molotovui labai įtaritini atrodo kaip tik dabar vykstant Graikijos uostuose JAV karo laivų vizitai. Visa tai, o taip pat ir Graikijos pasiūlymas, turi tikslą paveikti ateinančių sekmadienį Graikijoje įvyksiančius balsavimus.

Tada Graikijos pasiūlymas buvo patiektas balsavimui ir jis buvo priimtas 12 balsų prieš 7, dviem susilaikius.

Paryžius, VIII. 20. Vakarykščiame Taikos Kongreso posėdyje iškilo aštrus ginčas tarp Vyšinskio ir Australijos atstovo, kuris pasiūlė įtraukti į taikos sutarčių projektus kliauzulę, kad buv. prieš kraštai reparacijas mokėtų ne prekėmis, bet užsienio valiuta, gausima už eksportuojamas prekes. Be to, jis pasiūlė įsteigti reparacijų komisiją, kuri turėtų nustatyti reparacijų dydį ir pobūdį.

Tam griežtai pasipriešino Vyšinskis, šį pasiūlymą palaikydamas tiesioginiu SSSR įžeidimu.

Jugoslavijos atst. Kardelli, savo piktoj kalboj Australiją pavadino britų imperijos agentu, kuris atlieka įvairius patarnavimus, pagal gautus iš britų norodumus.

Saugumo Taryboje visi vetuoja

New Yorkas, VIII. 30. Saugumo Taryba vakar svarstė naujų valstybių priėmimą į JTO. Buvo svarstomi Albanijos, Svedijos, Islandijos, Afganistano, Portugalijos, Transjordanijos, Irlandijos ir Mongolijos prašymai priimti į JTO.

Po karštų ginčų, vyksusių tarp D. Britanijos, Olandijos ir JAV atstovų iš vienos pusės ir SSSR bei Lenkijos iš antros pusės, buvo prieita vieninga nuomonė dėl Svedijos, Islandijos ir Afganistano. Tuo tarpu dėl Transjordanijos, Portugalijos ir Irlandijos pareiškė veto SSSR, o dėl Mongolijos ir Albanijos priėmimo į JTO pareiškė veto JAV ir D. Britanija. Tai pirmas kartas, kada JAV Saug. Taryboje pasinaudoja veto teise.

Šiai Saug. Tarybos sesijai pirmininkauja Lenkijos atst. dr. Lange.

Tada Australijos pasiūlymas buvo patiektas balsavimui ir jis buvo atmetas 13 balsų prieš 6.

KOLABORANTAS TAIKOS KONFERENCIJOJE

Graikų ministeris pirminikas Tsaldaris, atsakydamas į Albanijos delegato generolo Envez Hodža užsipaolimus, pavadino jį kolaborantu. Savo teigimui patvirtinti Tsaldaris nurodė faktą, kad Hodža 1940 metais sakė karštas kalbas, garbindamas fašizmą ir Musolini. Albanų laikraštyje „Tomora“ Hodža įdėjo straipsnį, kuriame kiek išgalėdamas gyrė Italijos karalių ir Musolini ir tvirtino, kad fašizmas yra vienintelis Albanijos išganymas.

Šita Tsaldario kalbos vieta visoje posėdžių salėje sukėlė linksną nuotaiką. Tik vienas Vyšinskis įsigilino į kažkokį dokumentą ir apsimetė nieko negirdįs.

Tsaldario iškeltas faktas sukėlė nelauktas diskusijas. Kolaboranto ginti išėjo Ukrainos delegatas Manuilskis, kuris pareiškė, kad jam verčiau toks žmogus, kuris klydo, bet išėjo iš klaidingo kelio, negu toks, kuris iš demokratijos perėjo į fašizmą.

NEPAREMTI KALTINIMAI

New Yorkas, VIII. 30. Tris valandas trukusiame vakarykščiame S. Tarybos posėdyje buvo diskutuojamas USSR skundas prieš Graikiją. Britų atst. USSR kaltinimus pavadino laukiniais. Britai neatsako nuo rimtų kaltinimų svarstymo, tačiau jie turi būti pagrįsti. JAV ir Olandijos atstovai palaikė D. Britanijos nuomonę, kai tuo tarpu Gromyko kartojo Manuilskio Graikijai ir Anglijai mestus kaltinimus. Paskiau gen. JTO sekr. Trigve Lie pasiūlė posėdį atidėti ir jis buvo atidėtas.

— Varšuva. Antrąją šių metų ketvirtį Varšuvos apygardoje likviduota 1000 slapčių bravorėlių, atimta 779.575 litrai samogono ir 395.348 litrai užraugtos brogos.

4 didieji tariasi

Paryžius, VIII. 31. Keturi did. užs. reik. min. vakar susirinko posėdžio, kuris truko 4 val. Jame buvo svarstomi iškilę nuomonių skirtumai svarstant Taikos Kongrese taikos sutarčių projektus. Buvo išdirbtas 4 did. min. pavad. darbo planas. Min. pavad. posėdžiaus be pertraukos.

Kitas 4 did. užs. reik. min. posėdis įvyks ateinantį pirmadienį.

MAISTO RACIONAVIMAS SOVIETUOSE PRATĖSIAMAS

Maskva, 30. VIII. Maskvos radijo pranešė, kad numatyta-
sis panaikinti Sovietų Sąjungoje maisto racionavimas pratėsimas ir 1947 metams. Tai esą daroma dėl to, kad kai kuriose srityse šių metų derlius nukentėjo nuo sausrų ir kad reikia papildyti valstybės sandėlius.

Žiniomis iš Londono Sovietuose esanti racionuojama duona, duoniniai produktai, riebalai, mėsa, cukrus; neracionuojama — bulvės, pienas, kiaušiniai.

Duonos Sovietų gyventojai gauna apie 600 gramų per dieną; mėsos 2 kg per mėnesį.

JAV NOTA SOV. S-GAI

New Yorkas, VIII. 30. Prieš kiek laiko JAV įteikė notą SSSR ryšy su vienašališku prekybos sutarties tarp Svedijos ir SSSR sudarymu.

Šiandien SSSR atsakė į šia notą ir ją atmetė.

Pažymima, kad pagal tą sutartį Svedija suteikia penkeriems metams SSSR kreditą 350 milijonų dolerių sumoj pirktis švedų pramonės gaminius.

NUOSTOLIUS TURĖS ATLYGINTI

New Yorkas, VIII. 30. Valst. sekretorius Acheson vakar spaudos atstovams pareiškė, kad JAV reikalaus iš Jugoslavijos atlyginimo už du numuštus amerikiečių lėktuvus.

Toliau Acheson paneigė vakarykščiame Taikos Konf. tvirtinimą, pagal kurį JAV laivai atvyksta į Graikijos uostus su tam tikrais tikslais. Acheson pabrėžė, kad tie laivai atvyksta grynai mandagumo vizito.

KODĖL LENKAI NEGRĮŽTA TĖVYNĖN

Londonas, VIII. 30. Įtakingas Londono savaitraštis Economist vakarykščiame nr. deda ilgą savo buv. specialaus korespondento Lenkijoje straipsnį, kuriame analizuoją buv. gen. Anderso armijos karių ir lenkų DP vakarinę Vokietiją atsisakymą grįžti į savo tėvynę klausimą.

Straipsnyje tarp kitko rašoma, kad buv. Anderso armijos žymi dalis yra grįžę iš Sibiro, kur buvo įstremti dar 1939. Jie turi žinių iš savo tėvynės, kad jū giminės ir šien dien yra tremiami ir NKVD persekiojami.

PABALTIJIS TAIKOS KONFERENCIJOJE

Andrė Pierre id jo straipsnį prancūzų oficioje „Le Monde“ š. m. rugpiūčio 26 d. numeryje: „K  reiki ia pabaltie iu dalyvavimas Taikos konferencijoje?“. Tariaimi Pabaltijo užsieniu reikalų ministeriai dalyvauja kaip STRS delegacijos nariai. Pabaltijo klausimas iki šio meto paliktas nuošaliai. Sovietų vyrvavimas kai kur išskyla tik **de facto**, bet nė viena galyb  to klausimo nėra svar susi ir u sian ga avusi **de jure**.

A. Pierre  tai ką dėsto: „Gera  žinoma, kad Taikos konferencijoje, sovietinėje 9 narių oficiojoje delegacijoje dalyvauja Pabaltijo valstybių trys atstovai. Rotomskis atstovauja Lietuvai, Valeskain  — Latvijai, Kr ns — Estijai. Tiesa, šie atstovai laikosi labai nuošaliai ir nesudaro progos apie juos kalbėti. Kodėl jie atvyko į konferencij ? Kuriais sumetimais jie pirm 

kartą įsprausti didžiulėje tarptautinėje konferencijoje? Kam juos Molotovas laiko savo šešėlyje? Šie klausimai verti svarstymo, nes Maskva nieko nedaro pripuolamai.

Sovietų tikslas yra aiškus. Jie nori įvykusio fakto būdu Taikos konferencijoje gauti pripažinimą Pabaltijo valstybių įjungimo Sovietų Sąjungon jei ne **de jure**, tai bent **de facto**. Ir pats tų valstybių dalyvavimo konferencijoje įvykis, dėl kurio teisėtumo nekėlė klausimo nė viena valstyb  ar konferencijos sekretoriatas, reikia manyti,  t diplomatinį žygį pavykus.

Pabaltijo valstybių tarptautin  padėtis yra gana įdomi. Iki šio meto nė viena galyb  j  įjungimo į STRS oficiojai nepripažino Jos padarytos „sovietiskomis socialistin mis respublikomis“ žinomų įvykių raidoje 1940 m. Hitleriui sutikus, pagal 1939 m. rugpiūčio 23 d. slap  pried . N  viena valstyb  šio rusų žygio nepripažino, bet taip pat nė viena nedrįso pasipriešinti. Toks dviprasmiškas žaismas te iasi jau septyneri metai.

Did  Britanija ir JAV u merk  akis. Jos tylomis pripažino fakti k  b kl , Vokietiją nugalėjus, jos leido, nors be didelio džiaugsmo, Pabaltijo valstybės vėl įjungti, lyg tai būtų tik vidaus administracinis vienetas. Taip pat žinoma, kad Nuernbergo byloje leista jas pavadinti „socialistinėmis sovietinėmis respublikomis“ (Reikia nurodyti, kad britai ir amerikiečiai yra padar  rezervų, pasira dami kaltinamaj  akt  dėl Pabaltijo valstybių „perkrik tėjimo“ Vertėjas). Taigi, šios valstybės de jure nepripažintos sovietams. Jų atstovybės Londone nepripa istamos. Vašingtone toliau veikia, bent teoriskai, nežinia, kurio prakti sko tikslo siekiant.

Dabar esanti tyla dėl pabaltiečių trijų ministerių atsiradimo yra naujas bandymas, kurį pergyvena sovietų santarvininkai. Kart  reiktų mesti t  dviprasmi k  žaidim . Sovietai nelei  sudaryti bet kurių abejonių dėl tų valstybių įjungimo teisėtumo. Todėl anksčiau ar vėliau britai ir amerikiečiai kart  oficiojai pripažins įvykusį fakt  Pabaltij .

Nuo tylos ir g dingo pripažinimo yra vienas žingsnis iki teisi sko jų pripažinimo sovietams. Kai kas mano, kad ta problema bus i spr sta, palietus rytų Vokietijos ir Lenkijos sienų klausimus, kuriais trys didieji Potsdame 1945 m. rugpiūčio mėn susitar  tik apibr zomis.

Klausimas, ar TSRS pasi tenkins turimais laimėjimais. Ar ji ne engs dar toliau? Ar nenor s Pabaltijo valstybėms suteikti tokį pat statut , kaip Ukrainai ir Gudijai? Kuriuos samprotavimus gali išskelti kitos galybės, kai UN jau padarytas precedentas dėl dviejų TSRS respublikų — Gudijos ir Ukrainos, kurių pad 

tis yra panaši į Pabaltij  esan i ? Manuilskis ir Kiselovas — ukrainiečių ir gudų užsieniu reikalų ministrai, be Molotovo, dar atskirai naudojasi pilnomis balso teisėmis tarptautinėse konferencijose. Kodėl trys pabaltiečiai gra i  dieną negal s pasinaudoti tokiomis pat teisėmis?

Tuo atveju TSRS galėtų pasinaudoti tam tikromis pirmenyb mis. Ji galėtų būti tikra šešiais balsais UN ir Luksemburgo r muose. Dar pridėjus Lenkiją, Cekoslovakij  ir Jugoslaviją, sovietų blokas, tapęs ne vien slavų atstovu, galėtų turėti dabartinuose tarptautiniuose santykiuose žymiai didesnį svorį, kaip Tautų Sąjungoje.

Kai kas tars, kad tai yra tolimesn  perspektyvos. Galimas dalykas, bet ir tai reikia numatyti. Galime būti tikri, kad STRS po pastarųjų laimėjimų vis labiau pasitikis savo galybe ir d s pastangas turėti vis didesnį palydovų skaičių, kad tuo būdu lengviau galėtų sutriuškinti anglosakų galyb  pasaulyje“. G. G.

4-ri  konferencijai prasidėjus

D. Britanijos premjero ir užs. reikalų ministro pasitarimų komentarai — Kalbos apie a tr jan ius konfliktus — JAV keičia savo politikos kurs 

Prancūzų katalikų gerai informuotas dienraštis „La Croix“ rugpiūčio 28 d. numeryje rašo:

„Pastarajam E. Bevino pasitarimui su Cl. Attle diplomatiniai sluoksniai suteikia didelės svarbos. Tame pasikalbėjime paliesta tarptautin  padėtis, o ypač Ukrainos, esmėje TSRS, skundas Saugumo Taryboje Graikijos klausimu.

Attle ir Bevinas, kaip gerai painformuotas šaltinis iš Londono nurodo, laiko, kad tai yra paprastas išbandytas Sovietų jėgos pries anglosakus demonstravimas. Šis epizodas vargu ar sudarys pavojing  padėtį. Gerai informuoti šaltiniai iš Londono nurodo, kad rusų „blokas“ siekia padaryti įtakos būsimam plebiscitui Graikijoje. Esminis tikslas gauti Salonikus ir i skverbimo galimum  į Vardar upės slėnį. Karinės  inybos yra padariusios visus žygius, kad galėtų apsidrausti nuo galimo pavojaus. Šiai pesimistinė prielaidai anglosakų dauguma dar nėra palenkta. Ji numato, kad trys galybės turi varžytis su Sovietais, žaidžiant pokerio partij . „New York Times“ mano, kad Sovietų v r zimasis kontroliuoti Dardanelus, Balkanus ir Vidur zemio j r  gali pavykti tik pašalinus i  Graikijos britus.

Maskvoje paru ti planai ir jų įgyvendinimas anglosakus labiausiai jaudina, nes jie nori atsispirti. Londonas ir

Vašingtonas yra nuomonės, kad slap  žaidim  reikia baigti ir pradėti, jei konfliktas būtų neišvengiamas, su Maskva žaisti prie žalio stalo atvirai.

Bevino ir Attle nuomone, keturių pasitarimas turi  i reikal  galutinai išaiškinti. Jei Sovietai, pasak Bevino, nepakeis taktikos Taikos konferencijoje, o tam yra maža viltis, tai tolimesnis darbas lieka neįmanomas.

JAV atvir   aism  jau pradėjo. Tai matyti iš ultimatumo Jugoslavijai. D. Britanija tam pritaria, kiek Sovietai sudaro pavojų jos gyvybiniams reikalams Vidur zemio jūroje. Visa tai terodo vieną  jim , bet ne klausimo sprendim . Sovietai tarptautinėse konferencijose yra mažumoje, ir obstrukcin  j  laikysena, kuri didina nepasitikėjimą, netitinka jų tikslų ir ambicijų. Tais sumetimais D. Britanija yra nuomonės, kad keturių galybių konferencija gali būti ne tik naudinga, bet ir būtina, kad jos metu Sovietai ai kliai išdėstytų savo tikslus ir kaip jie vaizduojasi Europos politinį ir  ki k  atstatym . Įdomu patirti, ar ir šiuo metu Sovietai bus gabūs testuoti slap  politik , dangstydamiesi procedūros klausimais“.

— Hanoveris. Pavalg  vienoj  pramonės įmonėje pavogto vartoto mašinų tepalo keli asmenys buvo suparali uoti.

Demonstruojama JAV galyb 

AMERIKA ATSAKYS RUSIJAI KARINĖMIS DEMONSTRACIJOMIS

Reuteris i  Vašingtono praneš: Amerikos diplomatinuose sluoksniuose manoma, kad pastarasis incidentas tarp JAV ir Jugoslavijos dėl numu tų lėktuvų, yra pirmasis iš visos serijos incidentų ir konfliktų, kuriuos Sovietai yra nusistat  išprovokuoti. Sovietai veda toki  politik , kurios tikslas apčiuopti JAV diplomatijos silpnas vietas ir priversti JAV išvesti savo kariuomen  iš Europos. Taip veikdami, Sovietai spekuliuoja Amerikos visuomenės nuotakomis, kad JAV kareiviai, dalyvauj  okupacijoje, kuo greičiausiai grįžtų namo.

Tačiau paminėti diplomatui Vašingtone pažymi, kad Amerikos diplomatija neturi silpnų vietų ir taip pat, kad Teherane, Jaltoje ir Potsdame darytų nuolaidų politika yra jau praeit s dalykas.

Prezidentas Trumanas, praneš toliau Reuteris, yra nusistatęs ne tik pradėti nauj , pozityvesn  užsienio politik , bet ir labiau realistin  ir labiau intervencionistin , negu kad buvo vedama pirmiau. Be to, Trumanas nusistatęs t  politik  Europoje vesti naujomis priemonėmis, būtent, si sdamas į Europos vandenis galingas karo laivyno eskadras, kurių jau vienas buvimas demonstruoja JAV galyb .

KORESPONDENTŲ KOMSIJA I SOVIETŲ ZON 

Berlynas, VIII. 30. Dana. Sovietų kariniai org. praneš, kad duos leidim  įvažiuoti į sovietų zon  Vokietijoje 10 anglų-amerikiečių žurnalistų pagal patiekt  s ra . Jie sovietų zonoj  lankysis tris dienas ir turės teis  atsivežti vert j . Kelionės metu juos lydės sovietų karininkai.

Kaip yra žinoma, pries kiek laiko sovietai nesuteikė leidimo lankytis jų zonoj  „Chicago Tribune“ ir „Associated Press“ korespondentams.

PLEBISCITAS GRAIKIJOJ

Londonas, VIII. 30. Reuterio koresp. pranešimu i  Atėnų, ryšy su ateinantį sekmandienį įvyksian i  plebiscitu, kurio metu graikai turės pasisakyti už ar pries monarchij , vi ame krašte didėja politinis įtempimas.

To paties korespond. žiniomis, į Graikiją atvyks neoficiali  plebiscito stebėtojų: 300 anglų ir 25 amerikiečių.

STALO TENISAS OBERLENNINGENE

Rugpiūčio 31 — rugsėjo 1 d. Oberlenningene lietuvių stovyklos sporto salėje įvyks stalo teniso turnyras, kuriame pakviesti dalyvauti patys geriausiai u is  stalo tenisistai, gyven  Vokietijoje.

DAINOS IR KEIKSMAI

(IS RINKINIO „VERGŲ KOLONOSE“)

Vietos gyventojai kroatai žmonės paprastai ir vaišingi. Kai vakarais mūsų kolona, iš darbų grįždama, eina Mini-chofo ilga negrįsta, klampi moliu padengta gatvė ir kai kuris iš mūsų užsuka į kroato ūkininko kiemą, išsineša puskuprinę bulvių, duonos gerą gabalą, o kartas kroatų pa sodinamas prie stalo ir pavaišinamas žmoniška vakariene. Visi vietos gyventojai kroatai mums nuoširdūs ir geri ir jų širdyse dega toji pati neapykanta, kuri degina mūsų žmones — neapykanta vokiečiams.

— Karą vokiečiai pralaimės! — mes sakome kroatams. — Kai sąjungininkai pasieks šias vietas, jau viskas bus baigta ir jums nukentėti nuo karo veiksmų nebeteiks. — Mes jau nukentėjome, — atsako galvas linguodami kroatai ir pamoja ranka į aplink apkasų ir priestankinių griovių išraustus laukus. — Ne tik grioviai išvartyti, bet iš jų išverstas šlynas ir žvyras išbarstyti po visus laukus. Kas gi beaus tokioje žemėje. Kitais metais mums gresia bado taika.

Permirkusiame molyje kasimo darbai nesiseka. Kastuvai apsiavėlia sunkia tešla, kojos aplimpa molio skrituliais ir jų nebegalima net pajudinti. Niekas paskirtos normos neįstengia išpildyti. Rudžiai, matydami, kad apkasų kasimas neina pirmyn, sugalvoja triukšmą. Jie paskelbė, kad keturi vyrai per keturias dienas turi iškasti priestankinio griovio šešis metrus ilgio, penkis metrus viršutinio pločio, kuris trijų su puse metro gylį turi susiaurėti iki vieno metro. Ketveriukė, kuri užduota norma škas ankščiau, likusi iki pilnų keturių dienų laiką galės ilsėtis.

Kiekvienas stengiasi susiburti tokioje ketveriukėje, kuri būtų pajėgi. Taip pat svarbu, kad visi ketveriukės vyrai turėtų tinkamus kastuvus ir kirklas. Visų tautybių vyrai blokuojasi po keturis, norėdami sau bent vieną laisvą dieną pasidaryti, bet kartu ir politikuoja.

— Nieko nebus, — pridurdamie keiksmus, sako rusai. — Kai iškasiame per tris dienas, tai jie, gyvatės, užkraus didesnes normas ir pradės represijomis reikalauti, kad jas išpildytume.

— Nėra durnių, — atsiliepią iš lenkiškos ketveriukės lenkas, — jei visi vieningai laikysimės, nieko nepadarys, o šį kartą savo pažadą turės ištesėti.

— O jei mes iškasiame per tris dienas ir vietoje vienos dienos poilsio mums užkraus tuoj sekančią normą? — įsiterpia kitas.

— Tuomet mes ją vietoje trijų dienų kasime tris savaites, nusijuokia pirmasis.

Italai diskutuose nedalyvauja. Pirma, jie slaviškai nesupranta; antra, niekas taip pat nemoka itališkai. Jie smarkiai mosikuoja rankomis,

vienas kitam bado pirštais panosėje ir visi iš karto kažką savo skambia kalba rėkia. Tai vyrai jauni, visi kariškomis uniformomis, buvę Duče kareiviai, bet po Italijos kapituliacijos vokiečių įtarti simpatizuojant karaliaus ir Bodoglio šalininkams ir todėl jau prieš metus internuoti ir traktuojami kaip belaisviai. Melsvos karinės uniformos seniai suplyšusios ir kabo skudurais, kepurės taip išlankstytos ir tokios suodinos, kad sunku įsivaizduoti, koks buvo jų pirmkštis fasonas. Visų batai vos ant kojų laikosi. Juodplaukiai, tamsiomis žibantiomis akimis, liekni ir sudžiūvę jie visuomet gyvi, visuomet judrūs. Laikosi nuo visų atskirai, atskirai susimetę dirba, bet kaip tikri čigonai apeina visus ko nors bekaulį. Vienam duok užrūkyti, antram pridegti, trečias tyko kirka nukniaukti, ketvirtas žiūrėk ir vėl ką nors tempia. Jei pagauni, ir atimti, neušigauna, tik parodo baltus dantis ir juokiasi. Jei priėjęs su duosi per petį ir šūktelsi:

— Vivo Emanuelo!

— Porca Mussolini! — atsakys ir iš pasitenkinimo išsišlepes parodys visus dantis.

Bendrai keiktis mėgsta ir itališku papročiu keikiasi visais šventaisiais ir sakramentais. Aistringai keikiasi Rusas, tas visada keikiasi flegmatiškai, ne todėl kad būtų pagrindo keiktis, bet kad toks jau kalbos stilius. Keiksmas tai kasdieninės kalbos epitetai. Rusiškų keiksmų tik žodžių prasmė pikta, bet pats keikimosi būdas, pati keiksmo prasmė bendrai yra neužgauli. Rusas ir girdamas iškeiks. Jei dėl jo keiksmo užsigausi. Jis nuoširdžiai nusistebės:

— Ko gi tu pyksti, juk žodžio iš dainos neišmes!

Jam kalboje keiksmas tas pats, kas dainoje žodis.

Lenkas mėgsta ne mažiau keiktis už rusą. Jo keikiamų žodžių prasmė nėra vulgariskesnė už rusiškų keiksmus, bet pats keikimo būdas yra vulgaresnis, nes savo keiksmu jis dažnai nori kitą užgauti, pažeminti. Lenkas keikiasi rečiau, bet užtat skaudžiau. Jam keiksmas ne metaforė, ne priemonė nusistebėjimui pareikšti, bet priemonė savo pykčiui išlieti, kita suniekinti.

Italas keikiasi ne tokiais vulgariais žodžiais kaip rusas ar lenkas. Tave keikdamas jis niekina ne tave tiesiogiai, bet šventuosius. Dievo Motina, Dieva, sakramentus. Iis niekina tavo krikščionišką tikėjimą. Jei ruso ar lenko keiksmas gali įžeisti bet kurio tikėjimo ir bet kurios kultūros laipsnio žmogų, tai italo keiksmas gali įžeisti tik krikščionį. Nekrikščioniui jis tikėtai juokingas ir negali būti užgaulus, kadangi nėra nukreipiamas į koliojamąjį asmenį. Italas į savo keiksmus įdeda daug temperamento ir, atrodo, kad kartais jis ne keikla, bet stačiai prakeikia ir tave ir visus ir pats save. Kartais italo keiksmas skamba stačiai tragiškai, atrodo, kad jis tyčiojasi iš visos savo krikščioniškos civilizacijos, griaudamas jos pagrindus negražiau būdu. Žinoma, jis pats apie tai niekad nepagalvoja ir daro visa tai nors piktai, bet nesąmoningai.

Taip pat jis ir simuliuoja nesąmoningai. Tuo tarpu, kai rusai, lenkai ir kiti ištisomis valandomis pasišalinę nuo darbo dingsta kažkur artimesniuose kaimuose ir organizuojasi sau maisto, italai visi trina aplink apkasus ir kažką krapštosi. Bent pusę jų, žinoma, nuolat pasikeisdami, išsėdi diržus ant kaklo užsikabinę artimiausiuose krūmuose, Ten dažnai girdimas vokiečių darbo prižiūrėtojų sukeltas

triukšmas ir keikimai ir tuomet jie kelnes prilaikydami mauna skubiai į apkasus prie darbo, bet užtenka tik prižiūrėtojų kur nors pasitraukti, kai jau seimas krūmuose ir vėl posėdžiauja. Visi gi likusieji judina kastuvus, bet darbas nėra iš vietos. Gi dabar, pasakyvus akordą, viena italų ketveriukė smarkiai susirūpino ir pradėjo ne juokais dirbti. Visi kiti jų tautiečiai ta ketveriukę keikia, o toji, net švarkus nusimetusi, kad svaisto žemes tai švaisto. Vadinasi, nori išsikrovoti poilsui laiko.

Mes keturi lietuviai — buvęs žurnalistas, buvęs advokatas, buvęs geležinkelietis ir buvęs ūkininkas taip pat sudarėme savo akordinę brigadą ir nutarėme vieną dieną pailsėti. Pradėjome lietuvišku tempu, nei per greit, nei per lėtai, bet vidutiniai. Italų ketveriukė, kuri kasė nuo mūsų už kokių dvidešimties žingsnių, apie piet buvo jau beveik per pusmetrį iškasusi, o mes dar tik per antrą kastuvo smaigą. Greta mūsų kasę rusai ir lenkai buvo atsilikę netoli nuo mūsų. Į pavakare italai išvarė visą metrą ir po sunkaus molio su žvyriumi prisikasė lengvą smėlį. Mes taip pat išvarėme iki vakaro metrą, bet smėlio neprisikasėme, tik dar kietesni, tamsiai raudoną molį, kurio kastuvus neėmė. Reikėjo laužti kirkomis.

Sekantį rytą italai tik žarsto iš griovio lengvą smėlį, o mes laužiame kirkomis stambius molio gabalus ir metame juos į viršų. Apie piet italai pasiekė antrą metrą į gylį, o mes metrą su truputiuku. Jie rėkia, vienas antrą keikia ir vis atbėga pasižiūrėti, kiek giliai mes jau esame. Mes gi padirbame, parūkome ir vėl dirbame. Italai didina darbo tempą, o mes vis tuo pačiu tempu — vidutiniai. Vakari artėjant italai pas save suko savo vivo, o mūsų dar koks dvidešimt santimetrų iki trijų su puse metrų likę.

Atėjo pas italus darbo prižiūrėtojas, išmatavo ir rado, kad dar trūksta 15 santimetrų. Nors jiems ir lengva, smėlis, bet nuo kastuvų byra ir nedaug jo teišmes. Mūsų molis, nors kietas ir sunkus, bet griovio dugne tik per metrą pločio ir bematant savo likusius santimetrus baigėme. Išmatavo — tip top. Švilpukas. Darbastą dieną baigtas. Italai taip ir pasiliko apkasos nebaigę. Juos dar kitą dieną iki pusdienio kankino. Tai šonai apkase nelygūs, tai žemės negerai į abi apkasos pusės iki 12 metrų pločio išžarstytos. O mes sau turime dvi dienas laisvas ir nei akių į apkasas nerodome. Jau iš pat ryto dingstame į tolimesnius apylinkės kaimus, organizuojame maistą, rašome laiškus ir švilpaujame. Lenkai baigė savo normą per dris su puse dienų, o rusai lygiai per keturias.

(Nukelta į 4 pusl.)

Ben. Rutkūnas.

ZIEDAI IR KRAUJAS

Pavasaris. Ziedai kaštanų kraujas,
ir kalas metūgės. šakytės.
O partizanų liejas kraujas
ir šla iš namų žmogus išvytas.

Nuo kalno šoka upės sraujos —
pavasario svaigus žaidimas.
O žemėn sunkias brolių kraujas,
ir keikiasi žmogus žmogum užgimės.

Skausmuos pasaulis gimsta naujas,
daigai pabunda, rudensio raškyti.
O skardi šauksmas, žaizdos, kraujas —
žmogaus, pakilusio į laisvės rytą.

Dainos . . .

Antrą kartą rudžiai akordo jau nebekartojo. Kasėme be akordo ir tuoj pakeitėme taktiką. Mūsų lietuvių kėtvėriukė išsiskirstė po vieną tarp rusų, lenkų, prancūzų ir čekų kėtvėriukų, kad vokiečiai darbų prižiūrėtojai negalėtų priklausyti, jog gerai dirbė dabar nebedirbame. Užėjo pirmieji rudens šalčiai. Naktį žemė sušaldavo per kokius 10 santimetrų. Atrodo reiktų juos iš ryto prakasti, kad darbas eitų pirmyn sklandžiai, bet mes tų dešimties santimetrų nebenugalėdavome. Žemė išalo vis giliau. Riebus vengriškas molis turi tą ypatybę, kad sušalęs pasidaro kaip guma. Mėgini iš visų jėgų kirka įkirsti, bet toji atšoka ir vos iš rankų neišlekia. Taigi, darbas nė iš vietos, kaip užburtame rate. Vokiečiai pradeda nerimauti, kad norma, kurią iškasėme nu dviejų iki keturių dienų, dabar per dvi savaites neįstengsime baigti. Kartą atvažiuoja darbų prižiūrėtoji kažkoks majoras, matyt aukštas statybos pareigūnas ir pasižiūrėjęs mūsų darbo pradėjo šaukti:

— Jūs tinginiai ir valkatos! Taip tik šunes dirba!

Majoras išsoka iš automobilio, pagriebia vienam rusui iš rankų kirka, užsimojo iš visų jėgų, o vyras buvo nemėnas, ir kad kirs į molį. Trakstelėjo, kotas liko majoro rankose, o kirka, padariusi ore lanką, žlegtelėjo už kokių dešimties metrų. Molyje nė žymės. Majoras nusikeikė, sėdo į automobilį ir nudūmė. Mums gi juokai ir nesugriau-namas argumentas. Molis neįveikiamas. Tuomet rudžiai davė naują įsakymą: kasamoje vietoje kurenti laužus ir atšildyti žemę kasti. To tik mums ir betūko.

Nuo snieguotų kalnų pučia žvėrbūs vėjai ir neša dulkes visais plokščiakalnio keliais, nes čia sniego nė pėdsako. Slankiojamę po akacijų krūmus ir tempdame šakas. Apkasuose, dega didžiuliai laužai ir šildo mūsų kūnus pro rūbų skyles, kurių sulopyti nėra kada ir nėra kuo. Vieni organizuoja bulves, kiti cukrinius runkelius. Kepame juos anglyje ir valgomie pasigardžiuodami. Rusai prie vieno laužo traukia „Moskva moja“, o italai prie kito „O salo mio!“. Nors saulės danguje nėra, ji slapstosi už aukštų debesų, bet kažkurio italo skambūs dramatinis tenorius traukia dainą su tokia aistra, kad tikrai vaidenasi mėlynas Neapolio dangus, skaitai pietų Italijos saulė, kažkokia melancholijs, kažkoks pats savimi susižavėjęs tingumas ir giliai sukaupia aistra kažko tolimo nepasiekiamo. Toli mūsų tėviškės, artimieji, broliai ir seserys, o čia naktys varto palėpėje ant šiaudų vienas šalia kito, žvėrbūs kalnų vėjai, pusalkanis gyvenimas, sunki vergija ir aplink besikūrenančius laužus visų Europos tautų brolis. Daugelis kalbų ir tarmių, bet vienodas likimas, vienodai vargai ir vienodas vieno kitų supratimas.

— Ech žizn! matj!
— nusikeikia ruselis, atsiliepdamas į itališkos dainos melancholijs.

— Sancta matj! — pasigirsta iš dainą nutraukusio italų būrio, kai du vyrai susiginėja dėl kepto runkelio.

Nugirdę rusai susigriebia už pilvų.

— O, ho, ho! — žvengia vyrai. — Jei karas užtruks dar pusmetį, mes išmoksim itališkai dainuoti, o italai rusiškai keiktis.

Baltijos valstybės ir Švedija

(Trumpa apžvalga).

Kad švedų tauta, kaip mažesnių tautų šeimos narys, atjaucia ištikusią Baltijos valstybes katastrofą, dėl to nekyla jokių abejonių. Bet Švedija dabar yra netarpiškas sovietų kaimynas, kurio padėtis, dėl sovietų įtakos zonų išsiplėtimo, žymiai pasunkėjo. Nėra dienos, kad čia sovietų spaudimas nebūtų tai vienoj tai kitoj srityje juntamas. Kad sovietai norėtų atsiimti pabėgusius į Švediją „savo piliečius“, dėl to taip pat nekyla abejonių. Apie 30.000 darbo rankų šiuo metu sovietams būtų pravartu. Bet ir patys švedai galvoja apie darbininkų parsigabenimą iš užsienių (iš Italijos), nes savų darbo rankų neužtenka. O čia sovietai siekia surišti Švediją prekybos sutartimi, pagal kurią švedai turėtų išleisti į sovietų valdomus kraštus prekių už milijardą kronų (apie 300 mil. dolerių). Ir tai rėditan. Aišku, kad švedai dabar nenorėtų nustoti ir tų 30.000 dirbančių pabėgėlių iš Pabaltijų kraštų. Atrodo, kad pasiremdami prieglaudos teise, švedai nesirengia daugiau daryti šioje srityje nusileidimų. Tie 144 baltiečiai, kurie buvo š. m. sausio m. išgabenti laivu „Bielostrov“ į Leningradą, atrodo, bus paskutinė auka, kurios negalima būtų apginti, nes jie atvykę į Švediją su vokiečių karo daliniais ir vokiečių uniformoje. Taigi, jiems turėtų būti pritaikintas alijantų nutarimas dėl jų išdavimo tam kraštui, prieš kurį jie kovojo. Per visuomenės sąjūdį, kuris tuomet kilo dėl to išdavimo, paaiškėjo, kad švedų tautos valdančioji dalis — dabar socialdemokratai —

vengia erzinti savo rytų kaimyną, ir kad net laisvoji švedų spauda šiuo atžvilgiu turi vyriausybės nurodymų. Tai savo laiku viešai išlėle laikraštis Dagens Nyheter, pažymėdamas, kad pasak švedų užs. reik. ministerijos karo metu švedų laikraščius atydžiai skaitęs Berlynas, o dabar Maskva. Maskvos radijas ir spauda, tiesa, nesigaili švedams priekaištų ir tik ieško progos naujiesiems užsipuoliams. Dėl to noras jų išvengti nedidelei valstybei yra tuo labiau natūralus, kad ir galingos valstybės šiuo atžvilgiu yra parodžiusios didelį atsargumą. Tačiau opozicijos spauda, suprantama, yra daug laisvesnė ir, kaip rodo Svenska Dagbladet liepos 28 d. straipsnis, Stockholmne neven-giama pasakyti tai, ką turi šiandien pasakyti Baltijos valstybių reikalų save gerbianči kultūringa tauta. To balso reikšmė tuo didesnė, kad jis išreiškia nuotaiką ir galvojimą ne tik dešimtosios opozicijos, bet ir visos šviesesnės švedų visuomenės. Tik vyriausybės grupė — socialdemokratai formaliai atstovauja faktišką „inkorporavimą“ pripažinimą, siekia būti nuoseklius ir Baltijos reikalais dažniausiai vengia pasisakyti, kas sudaro jų pozicijos silpną pusę.

PONIOS ROOSEVELT LAIMĖ NELAIMĖJE

New Yorkas (AP). Ponia Rooseveltienė auto katastrofoje neteko dviejų priekinių dantų. Tačiau ji džiaugiasi vietoj senų „negražių ir didelių dantų“ gaunanti „naujus ir gražius porcelianinius.“

Alb. Valentinas

Užgeso laužai svetimoje žemėje

(Diena skautų stovykloje)

Saulėtas praeitis sekmadienis. Nuertingeno kolonijoje nuo pat ryto jaučiamas didelis bruzdėjimas.

Sultingai sužia benzinu varomas auto motoras ir mašina nurieda. Į mūsų skautų stovyklą. Dešimtį dienų jie stovyklauja ketvertas kilometrų už miesto, nepaprastai gražios gamtos prieglobstyje. Šiandien bus laužas, skautiško meno daug, o dar daugiau jaunatviško džiaugsmo.

Aplinkui gražus gelsvų palapinių miestas, aikštėje plevesuoja daug vėliavų: viduryje pati didžiausia UNRRAs, toliau lietuviška, estiška, latviška, lenkiška, ukrainietiška. Jie yra sveteliai šioje mūsų stovykloje. Galva švaigsta, kaip gražu: dešinėje it tamsi juosta ošia senas eglėnas, prie jo prisišlieję baltos vilos, kaip

gulbės. Kairėje žalios lankos, kalvos, kalvelės, tarp jų upeilūkstis šniokščia, o pašlaitėsė pakibę daug mažų spalvotų stovyklinių vėlielių. Viskas kaip gražiame paveiksle . . .

O lietuviško svietelio čia prigūžėję kaip per Sv. Mykolo atlaidus Mosėdyje . . . Iš tolo jau matai skautų vietininko Simkaus stambiąją figūrą. Nors maršė užsiėmimų paskendęs, vienok randa laiko jis visus priimti, kiekvienam jis turi ką nors pasakyti, o alkanesni į prie lietuviškų kopūstų lėkštės mielai paprašo, padedamas savo malonių šeiminių. Svečių čia daugybė ir iš tolimesnių kolonijų. Turime garbės paspausti ranką ir žinomajai skautybės veikėjai p. Pūtvytei.

Skaučių vyresnioji p. Bobelytė pasiterauja, ar neturiu

noro pasižiūrėti palapinių iš arti, atsiet, kaip ten atrodo viduje? Kurgi čia neturėsi noro . . .

Gelsvos, naujos amerikoniškos palapinės. Nerasi čia nė mažiausio lopelio . . . O jau viduje atrodo dar gražiau, negu iš lauko: nepaprastas skautiškas tvarkingumas, švara. Žinoma, daugumas palapinių tuščių, bet kitose sėdi skautės ir kažin ką kalbasi . . .

Staiga mano vadovė parodo ranką į kitą „miesto“ pusę ir sako:

— Ten aš jau negaliu eiti, ten jau gyvena vyrai . . .

Inž. Kodatis aprodo, kaip čia stovyklauja jo vadovaujami oro skautai. Prie palapinių kabo lėktuvių modeliai, visoki sparnuoti ženklai, skraidybą reiškiantieji.

Daug visokios paramos ir širdies skautams labai dosniai parodo mūsų UNRRAs vadovybė.

Aš dairaus į visas šalis ir jaučiu, kad kažin ko čia trūksta. Kažko labai trūks-

ta . . . Matau, kad tą pat jaučia visi, nuo pat stovyklos vadovų iki pačios mažiausios paukštytės ar mažiausiojo vilkiuko. Trūksta čia mums savųjų pievų, lankų ir kalnelių . . . Ot, tas ir yra! Šitas miškas ir šitos akmeninės kalvos yra ne mūsų ir todėl nemielos yra mūsų širdims. Viskas čia yra neaukiai svetima, nes mes čia esame atklydėliai, bedaliai ir tremtiniai nelaimingi . . . Todėl ir mūsų dainos čia yra neskambios ir liūdnos. Juokas čia yra kartumo pilnas. Niekada svetimoje šalyje neaidės mūsų dainos, kaip kitados aidėjo paneminių žavingųjų pušynų ar pasakingųjų Dubysos slėnių stovyklose . . . Niekur pasaulyje nėra tokio švento grožio, kaip tenai . . .

Su ilgesiu mename mes savo stovyklą prie seneliuko Nemuno, pasakiškuose Dubysos slėniuose ar prie gintarinių Baltijos krantų . . . Kai tik sužibdavo laužai ir galingos dainos nuaidėdavo

ŠEŠTADIENIO POPIETĖ

PAMISĖLIS . . .

Vieną dieną skubiai į koloniją atvyko UNRRAos sanitarinis automobilis. Išvientintieji sukišo savo nosis prie langų.

— Kas čia kam atsitiko? — klausinėjo vieni kitų.

— Kažin . . . Neviena vaikščiojo „sunkiomis kojomis“, gal naujas dypsiukas kėsinais atžengti šion ašarų pakalnėn . . .

— O gal kam dantys išbėro nuo vitamino, arba kas prarijo dėžutę nuo žuvelių?

Mašina sustojo. Iššokę stambaus subudavojimo sanitarai su baltom prijuostėm šaukia:

— Kur nelaimingasis?

Energingų akių ir apvalaus pilvuko žmogiškis prišoką prie jų ir rodo pirštu:

— Ot šitame name jis gyvena, antram aukšte . . .

Susirinko būrys žmonių. Emė šaukti:

— Kas čia atsitiko?

— Kas atsitiko . . . Vienas šiandien pamišo.

— Nabagėlis . . . Ar pavojingai?

— Labai pavojingai, todėl atneškite virvių, kitaip nieko su juo nebus . . .

— Ką jis daro? Plėšosi, daužosi, su peiliu švaistosi?

— Dar blogiau. Įsivaizduokite sau, susitinka jis mane gatvėje, neklausia kas girdeči konferencijoje, o sako: „Klausyk bičiuli, paskolink man vieną markę“ . . .

— Atnešt virves, tvirtas virves! . . . — šaukė susirinkusieji.

Mašina nušvilpė su nelaimingąja auka. O susirinkusieji užuojautingai lingavo galvas.

— Nabagėlis . . . Ir kažin ką jis būtų pirkęs už tą markę nelaimingą? . . .

Keistas DP

Is DP dienorascio

1945 m. birželio 25 d. Atsikėliau, nusiprausiau. Vieni kalba — veš, kiti — neveš. Atiduos, neatiduos. Sako, kad ir cigarečių nebeduos . . . Žmogus esi nei pakartas, nei nuleistas . . .

1945 m. gruodžio 19 d. Atsikėliau, nusiprausiau. Vieni kalba — veš, kiti — neveš. Atiduos, neatiduos. Sako, kad ir cigarečių daugiau nebeduos. Žmogus esi nei pakartas, nei nuleistas . . .

1946 m. vasario 15 d. Atsikėliau, nusiprausiau. Vieni kalba — veš, kiti — neveš. Atiduos, neatiduos. Sako, kad ir cigarečių daugiau nebeduos. Žmogus esi nei pakartas, nei nuleistas . . .

1946 m. rugpjūčio 20 d. Atsikėliau, nusiprausiau. Vieni kalba — išmes, kiti — neišmes. Atiduos, neatiduos. Žmogus esi nei pakartas, nei nuleistas. Ir cigarečių . . .

1946 m. . . .

snaudžiančiais šilais tėviškėlės, prie tų laužų rinkdavosi geri ir širdingi Lietuvos kaimo žmoneliai, virtinėmis traukdavo jaunimas, iš visų pusių skubėdavo geraširdžiai, baltais ūsais seni dėdės, apsilvilkę baltomis lininėmis kelnėmis ir pasiramstiuodami šermukšninėmis lazdomis. Geri buvo šitie baltausiai dėdės. Paausį kasydamies ir pečiais traukdami, jie dyvidavosi iš narsaus jaunimo:

— Ir sakyk, sakydamas: šitiek jaunimo pamiškėje prigūžėje . . . Kaip kokie čigonai sau gyvena ir tiek! Nei jiems šalta, nei jiems pečiaus reikia ir dargi vilkų nebijo . . . Kad juos kur šeškas . . .

Ir taip begaliniai susidraugaudavo mūsų skautukai su kaimo dėdėmis. Apspisdavo būriais ir prašydavo:

— Dėduk, dėduliuk, papasakok pasakų apie aitvarus . . .

— Tai jau, matote, vaikeliukai, aitvarai išgašo suvis . . .

— sakydavo dėdė, pirštu braukdamas per baltą ūsą. — Mažai kas dabar besėja kanių, tai nebeturi kuo misti. Tuojau po japonų karų dar vienas prisilaikė Kubiliaus klavą, ale ir tas pats jau be-

buvo suvis apšilęs, uodegą visai išmetęs ir nieko gero nebesugebėdavo. Po tam, matomai, ir nugaišo kokion drevėn ilindės . . .

Dėdė papsi savo ilgą pypkę su išdrožinėta aitvaro galvele, paskui ir sakydavo:

— Na, ale ir drąsūs esate, jūs vaikiukai. Nieko jie sau nebijo šitoje vietoje ir gana . . .

— O kas čia yra tokio baisaus, dėdė? — pastatydavo akis skautukai.

— Kai aš dar buvau jaunas, tai sykį šičia naktigonėn atjojęs buvau. Tai, va, pats vidurnaktis buvo. Žiūriu tik, aure, po anuoju ažuolu, kur toji balta palapinė stovi, šokinėja ant vienos kojos žuvėdų generolas be galvos . . . O iš pentinų spindinčios kibirkštys lekia . . . Ir nelabasis, žiūriu jau tiesiai prie manęs šoka . . . Aš bėgti kiek tik kojos neša: negl eislu aš peštis su žuvėdų generolais? Parbėgau kamaron tada, atsiguliau ir galvą apsiklojau, o danties ant danties sudėti negaliu: taip tauška iš baimės . . .

Dėdė nutilo ir pypkę krapšto, o mažajam vilkiukui Vy-

Laiskas Redakcijai

DIDŽIAI GERBIAMAS PONE REDAKTORIAU!

Tamstos redaguojamame laikraštyje š. m. rugpjūčio mėn. 17 d. nr. 35 tilpo p. Ben. Rutkūno ir p. J. Andriaus pasirašytas laiškas liečias mano redaguojamą žurnalą „Tremtinių Mokyklą“.

Maloniai prašau neatsisakyti paskelbti artimiausiame nr. ši mano laiška, kaip papildantį anąjį.

Skaitančiai visuomenei ir suinteresuotiems noriu pranešti, kad į „Tremtinių Mokyklą“ žurnalo nr. 1 pateko be p. Rutkūno ir p. Andriaus „žinios ir pritarimo“ ne tik Stasio Santvaro knygos „Laiškai palaužtom burėm“ recenzija, bet ir visa kita medžiaga, kuri yra tilpusi žurnale. Minėtus asmenis labiau nustebino paties žurnalo pasirodymas, negu ta recenzija. Redakcinė kolegija, neveiklumo ir nesidomėjimu pati save panaikino, ir aš laikiau ir tebe laikau ją neegzistuojančia. Taigi, p. Rutkūno ir p. Andriaus pareiškimą netenka kitaip vertinti, kaip paprastą bet kurio eilinio skaitytojo nuomonę. Suprantama, kiekvienam valia turėti savo atskira nuomonę, tačiau vien dėl to nedera skirtingą nuomonę laikyti nekollegiška ar neobjektyvia. Recenzentas, baigęs aukštuosius literatūros mokslus (negalėjęs savo pavardės pasirašyti dėl tų pačių priežasčių, dėl kurių ir daugelis kitų šiandien nepasirašo), yra kompetentingesnis spręsti apie minimos knygos

vertę, negu mokytojas ar pulkininkas.

Dėl to minėti asmenys neturi jokios moralinės teisės daryti man viešų priekaištų dėl žurnalo santvarkos ir straipsnių pobūdžio, kaltinti nekollegišku, asmeniškumu, išgalvoti „atsiskaitymus“ bei pretenduoti į atsakingumą.

Esu nustebintas p. Rutkūno ir p. Andriaus moraline drąsa po savo parašais prirašyti „Tremtinių Mokyklą“ redakc. kolegijos nariai“.

Esu Tamstai, Pone Redaktoriau, labai dėkingas.

Dipl. pedagogas A. Kairys,
„Tremtinių Mokyklą“
redaktorius.

Nuėtingen, 1946. VIII. 23.

Zinios is Lietuvos

KAS DEDASI LIETUVOS KAIME

Lenkų laikraštis „Przegląd Polski“ rašo apie sunkumus, kurie dabar slėgia Lietuvos kaimą. Ūkininkai apdėti nepaprastai dideliais mokesčiais ir prievolėmis, kurios išreikalaujamos enkavedistų pagalba. Trūkstant prievolių atiduoti grūdų, ūkininkai priversti patys eiti pirkti, nes kitu atveju gresia deportavimas arba nušalinimas iš ūkio. 25 ha ūkis per metus turi sumokėti 8.000 — 9.000 rublių mokesčių, kai valdinės kainos tuo tarpu už žemės ūkio produktus yra juokingai pigios: 1 centneris rugių — 9,5 rb., 100 kg bekonno — 110 rb., karvė — 150 rb., avis — 25 rb. Visa šita politika, aišku, veda prie ūkių kolektyvizacijos. Ypač Vilniaus krašte daug naujų kolonistų. Ir lietuviai ir lenkai kenčia tą patį terorą. Tai panaikino ligšiolinį šių tautų antagonizmą. Kartu kenčiama, kartu einama į partizanų.

BAŽNYČIOS APDĖTOS MOKESČIAIS

Vilniaus radijas praneša, kad sovietų valdžia Lietuvos bažnyčioms uždėjo mokesčius. Štai, šv. Mikalojaus bažnyčia Vilniuje turėjo sumokėti 16.000 rb. mokesčių. Vienuoliams uždėtas „viengungių mokestis“, o iš vienuolių (moterų) reikalaujamas „bevaikių mokestis“.

BALTŲJŲ RUSŲ AREŠTAI BRIUSELYJE

Briuselyje suimta visa eilė baltųjų rusų emigrantų. Suimtųjų tarpe yra buvęs caro generolas Hartmanas, Millerio ir Kutipovo vietininkas ir 19 buvusių aukštųjų karininkų. Gerai painformuoti šaltiniai praneša, kad tie suėmimai įvykdyti ryšium su tiekimu pagalbos sovietų dezertirams, kurie nenori grįžti į savo tėvynę.

KRONIKA

NAUJAS KEMPTENO LIETUVIŲ KOMITETAS

Kempenas. Rugpiūčio 25 d. kolonijos susirinkimas išrinko naujus valdomuosius organus. Į komitetą išrinkta: Dr. Kaškelis, J. Vaičiūnas, N. Tautvilas, inž. A. Žukas, Dr. Mačys ir A. Stadalninkas; kandidatai: Pročkys, Micuta ir Valavičius. Revizijos komisijon išrinkta: Sopaga, Žilinskas ir Jakševičius; kandidatai: Adomaitis ir Daukus. Išrinkta taip pat ir teismo tarėjai: Eitutėnė, Augulis, Daukus, Čemarka, Kačionis, Musteikis ir Stanulis.

PAGERBTAS ŠV. KAZIMIERAS

Scheinfeldas. Skautų iniciatyva rugpiūčio 25 d., šv. Kazimiero relikvijų į Vilnių grąžinimo dieną, Scheinfeldo lietuvių stovykloje buvo suruošta mūsų tautos patrono minėjimas — akademija. Minėjimo programą sudarė prof. kun. Aleksas Šodis, S. Sužiedėlio paskaita apie šv. Kazimierą ir skautų išpildyta meninė dalis.

ANSBACHO LIETUVIŲ NAUJIENOS

Ansbachas. Stovykloje leidžiamas dienraštis „Naujos Žinios“ neseniai minėjo 100 — jo numerio sukaktį. Jo redaktorių p. Briedį sukakties proga sveikino lietuvių organizacijos, estų ir latvių tautiniai komitetai bei Ansbacho Baltijos Klubas.

Gimnazijos mokiniai išleido rotatoriūmi spausdintą laikraštėlį „Moksleivių Balsai“. Laikraštėlis žada pasirodyti du kartu per mėnesį.

LRK ŠALPOS DARBAS

Scheinfeldas. Liet. Raudonojo Kryžiaus skyrius yra pasiėmęs visą apylinkės lietuvių šelpimo darbą. Pereitais metais skyrius suteikė 92 pašalpas RM 5.464,— sumoje, o šiemet šalpos reikalams jau išleista RM 8.890,—. Pašalpos buvo išduotos karo belaisviams, našlaičiams, invalidams, moksleiviams ir kitiems sunkioje materialinėje būklėje esantiems tautiečiams. Šiuo metu LRK skyriaus pajamas sudaro beveik išimtinai laisvos aukos. Paskutiniu metu LTB Komitetas yra nutaręs dalį pelno, gaunamo iš alaus baro, ir 10% pajamų, gaunamų iš įvairių kultūrinių rengimų, skirti per LRK labdaros tikslams.

STUTTGARTO LIETUVIŲ NAUJIENOS

Stuttgargas. Rugpiūčio 27 d. Bad-Cannstatto kapuose palaidotas Luisenstr. 2 lietuvių stovykloje miręs mjr. Memėnas. Velionis paliko žmoną ir

dū vaikų. Mjr. Memėnas mirė nuo širdies smūgio.

Komiteto rūpesčiu nuo naujų mokslo metų pradžios Luisenstr. 2 stovykloje organizuo-

jama progimnazija. Šiais mokslo metais veiks tik I klasė.

Rugpiūčio 22 d. Stuttgarte koncertavo Kempteno lietuvių meno ansamblis. Koncerto klausėsi didelis skaičius DP svetimtaučių.

IŠ INGOLSTADTO LIETUVIŲ GYVENIMO

Ingolstadtas. Lietuvių stovyklos dramos mėgėjų ratelis neseniai pastatė K. Binkio 5 v. pjesę „Atžalynas“. Aštuoni šimtai kolonijos gyventojų pasidžiaugė keturiasdešimties asmenų talka ir gražiais darbo rezultatais. Veikalą režisavo Z. Arlauskaitė-Mikšienė.

Lietuvių atstovavimą UNRRR įstaigoje vietoj išvykusio studijų A. Soriaus perėmė J. Kuprevičius.

Neseniai suorganizuotas vyrų choras, vedamas kun. Skirkevičiaus, aktyviai repetuoja ir ruošiasi rugsėjo 8 d. pirmajam pasirodymui.

„NEMUNO AIDAS“ IŽENGIA Į ANTRUOSIUS METUS

Tolkas. Šioje, Vokietijos šiaurėje esančioje, lietuvių stovykloje leidžiamas rotatoriūmi spausdinamas laikraštėlis „Nemuno Aidas“ rugpiūčio 25 d. minėjo vienerių metų sukaktį. Laikraštėlio, kuris plačioje apylinkėje yra vieništelis lietuvių informacijų šaltinis, steigėjai buvo K. Barauskas, St. Butkus ir K. Vaitkevičius. Šiuo metu „Nemuno Aidas“, išeinantį kas dvi savaitės, redaguoja St. Butkus.

Lietuviai naujoje stovykloje

Felbachas/Sttg. Šiame Stuttgarto priemiestyje liepos mėn. pradžioje UNRRR įsteigė naują stovyklą, į kurią buvo priimti visi pabaltiečiai, iki to laiko gyvenę privačiai ir nesinaudoję UNRRR globa. Nustatytas gyventojų kontingentas bemač buvo užpildytas. Lietuvių čia pateko apie 180, kurie iš pat pirmųjų dienų ėmėsi organizacinio bei tvarkymosi darbo.

Bendram tautybių komitetui vadovauja latvis (latviai šioje stovykloje sudaro daugumą), o lietuvių komitetui — p. Bražys. Šiuo metu į darbą jau įsitraukusi pradžios mokykla, kurioje veikia 2, 3 ir 4 skyriai. Mokyklos vedėja — mokyt. Vilūnienė, kapellonas — kun. Garšva. Gražiai veikia ir vaikų darželis, kuriam vadovauja p. Tamošūnienė ir p. — lė Stikliūtė.

Stovyklos gyventojų sveikatos reikalais rūpinasi Dr. Radzivas, o dvasiniais — kun. Juknevičius.

Neseniai įvyko steigiamasis Liet. Raudonojo Kryžiaus sky-

LIET. POLITINIŲ KALINIŲ SUVAŽIAVIMAS

ĮSTEIGTA BUV. POLITINIŲ KALINIŲ SĄJUNGA

Augsburgas. Rugpiūčio 28 — 29 d. d. Augsburgėje įvyko buv. lietuvių politinių kalinių suvažiavimas, kuriame dalyvavo atstovai iš visų okupacinių Vokietijos zonų. Didelė dalis buv. politinių kalinių dėl įvairių priežasčių suvažiavime negalėjo dalyvauti.

Po eilės pranešimų ir dalyvių pasisakymų buvo nutarta įsteigti Buv. Lietuvių Politinių Kalinių Sąjungą. Į sąjungos valdybą išrinkta: Yla, Mackevičius, Damušis, Rimašauskas, Budginas. Garbės Teisman išrinkta: Simonaitis, Vaitiekūnas ir Kaminskas. Revizijos komisijon: Gaidžiūnas, Blazas ir Alksninis.

Suvažiavime buvo priimtas ir sąjungos statutas. Pagal jį įvairiose vietovėse gali būti steigiami sąjungos skyriai, kur yra bent penki buv. politiniai kaliniai. Suvažiavimo dalyviai vieningai pasisakė dėl tautinės martirologijos surinkimo. Zuvusiuosius lietuvių KZ-tuose ir nacių kalėjimuose nutarta laikyti sąjungos garbės nariais. Už žuvusiuosius buvo atlaikytos gedulingos pamaldos.

Baigiant suvažiavimą nutarta pasiųsti padėkos ir pagėdavimo telegramas JAV prezidentui Trumanui, D. Britanijos premjerui C. Attlee, Prancūzijos valstybės galvai Bidault ir Popiežiui. Taip pat bus paskelbtas atsišaukimas į viešąją pasaulio opinią, iškeliant lietuvių tautos iškentėtą kančias, jos kovą dėl laisvės ir pabrėžiant šiuo metu svetimųjų jai daromas skria-

das ir neteisības. Suvažiavimo dalyviai griežtai pasisakė ir prieš kai kuriuos JAV lietuvių laikraščius, nesigėdinančius taip skaudžiai ir neteislingai užgauti buv. Stutthofio KZ kalinį Dr. Starkų, savo pasiaukojimu, sugebėjimu ir pastangomis išgelbėjusį visai eilei lietuvių ir kitų tautybių KZ kalinių gyvybę toje mirties stovykloje.

Suvažiavimui besibaigiant buvo suruoštas koncertas, kuriame programą atliko solistai Krikstolaitytė, Baranauskas ir Modziliausko baleto trupė. Augsburgio visuomenė buv. politinių kalinių garbei surengė vaišes. (s)

SPORTAS

NAUJI EUROPOS LENGVOSIOS ATLETIKOS MEISTERIAI

Norvegijoje, Oslo mieste, baigėsi šių metų Europos lengvosios atletikos pirmenybės. Čia patiekiamie pirmųjų vietų nugalėtojus: 100 m — Archer (Anglija) 10,6; 200 m — Karakutov (SSSR) 21,6; 400 m — Holst-Sorensen (Danija) 47,9; 800 m — Gustafsson (Svedija) 1:51,0; 1500 m — Strand (Sveicarija) 3:48,0; 5000 m — Wooderson (Anglija) 14:08,6; 10.000 m — Heino (Suomija) 29:52,0; 110 m su kliūt. — Lidmann (Sveicarija) 14,5; 400 m su kliūt. — Storskrubb (Suomija) 52,2; 3000 m su kliūt. — Pujazon (Prancūzija) 9:41; maratonas — Hietanen (Suomija) 2 val. 24:55,0; 4x100 m — Sveicarija 41,5; 4x400 m — Prancūzija 3:14,4; 1 aukšt. — Lindecrantz (Svedija) 1,99; 1 toli — Laessker (Svedija) 7,42; trišuolis — Rautio (Suomija) 15,17; diskas — Consolini (Vengrija) 53,22.

Rugpiūčio 22 d. Ingolstadtė lankėsi Eichstaette lietuvių krepšinininkai, kurie čia žaidė krepšinio rungtynes, laimėdami prieš ingolstadtiečius rezultatu 72:22.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRR Team 513. Išėina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolėgija. Ats. red. Alb. Valentinas. - Prenumerata 1 mėn. - RM 6,-; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim-Teck, Kreenstr. 18. - Ein. s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottlieb & J. Oßwalds Buchdr., Kirchheim-Teck.